

מהי חלוציות

החלוציות גנוזה בנפש כל אדם *ויקרא כג טו*

חלוציות אינה נחלת יחידים-סגולה ועילויים, היא גנוזה בנפש כל אדם ואדם. בכל איש ואיש חבויים כוחות וסגולות ואוצרות רוחניים, שרק מעטים מהם באים לידי גילוי. אין טעות מזיקה ומסוכנת מההנחה, שעם הקמת המדינה עברה שעתה של החלוציות. ההיפך הוא הנכון. רק בתוך המדינה יש שכר וסיכוי למפעל החלוצי, יש דברים שייעשו בכוח המדינה ובכוחה בלבד, אבל משימות רבות לא יעשו בלי התאזרות חלוצית ובלי צורות חיים חלוציות.

האדם צריך להחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות *הייב אגריהם יצחק הכהן קוק*

האדם צריך להחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות, הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים, המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום. ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה. וכל מה שהתפיסה הכללית היא יותר חזקה אצלו ככה תגדל שמחתו, וככה יזכה יותר להארת האור האלהי.

שתי דרכים עומדות לפני *אליהו*

קשה לי לומר מה הייתי מדברת עם אמא, לו נפגשנו. הייתי מספרת לה על השנתיים, על החלומות, על התכניות, ההתלבטויות? יכולתי להגיד לה את אשר הרגשתי אתמול, לחץ חזק וקשה. יכולתי לבכות. כי הרגשתי: שתי דרכים עומדות לפני - לחפש את אושרי הפרטי ולהעלים עין מהשגיאיות אשר מסביבי או להשקיע כוחות במלחמה הורסת וקשה בעד דברים שהם טובים ונכונים בעיניי. נדמה לי שהברירה אינה בידי. טמונות בי תכונות הקובעות את דרכי, אם גם אכיר את כל הקושי והסבל הכרוכים בה. אבל היש בי כוח וכישרון להגשים את כל אשר ארצה? והאם נכון יהיה רצוני? - אל, אם נתת אש בליבי, תן שאוכל לשרוף את הראוי להישרף בביתי, בבית ישראל. ואם נתת לי עין לראות, אם נתת לי אוזן לשמוע, תן לי גם כוח להצליף, ללטף, להרים. ותן שמילים אלו לא תהיינה מליצות בלבד, אלא תעודה לחיי. למי הדברים מכוונים? לטוב שבעולם ואשר זיק ממנו בי הוא.

אוצר גדול | רבי נחמן מברסלב

מֶלֶךְ אֶחָד הַיְנִים אוֹצֵר גְּדוֹל בְּמָקוֹם אֶחָד וְסִבֵּב בְּאַחִיזַת עֵינָיִם כְּמָה וְכְמָה חוֹמוֹת סְבִיב הָאוֹצֵר. וְכִשְׁבָּאוּ בְּנֵי אָדָם לְאֵלוֹ הַחוֹמוֹת, נִדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם חוֹמוֹת מִמֶּשׁ וְקִשָּׁה לְשִׁבְרָם, וְקִצְצָתָם חֲזָרוּ תַּכְף, וְקִצְצָתָם שִׁבְרוּ חוֹמָה אַחַת וּבָאוּ אֶל הַשְּׂנֵיָה וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁבְרָהּ וְקִצְצָתָם שִׁבְרוּ יוֹתֵר וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁבֵר הַנִּשְׁאָרִים. עַד שֶׁבָּא הַבֶּן מֶלֶךְ, אָמַר: אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל הַחוֹמוֹת הֵם רַק בְּאַחִיזַת עֵינָיִם וּבְאֶמֶת אֵין שׁוֹם חוֹמָה כְּלָל, וְהֵלֶךְ לְבִטָּח עַד שֶׁעָבַר עַל כָּלָם

בשער החוק | בית קבר

בשער החוק עומד שומר-סף. אל השומר הזה בא איש מן הכפר ומבקש רשות להיכנס אל החוק. אבל השומר אומר שעכשיו אין הוא יכול להרשות לו להיכנס. האיש חוכך בדעתו ושואל אם יורשה אפוא להיכנס אחר-כך.

“יתכן”, אומר שומר-הסף, “אבל לא עכשיו”. כיוון שהשער אל החוק עומד פתוח כתמיד והשומר סר הצידה, גוחן האיש כדי להציץ דרך השער פנימה. השומר מבחין בדבר, צוחק ואומר: “אם כל כך קשה לך לעמוד בפיתוי, נסה-נא להיכנס למרות האיסור שלי. אבל שים לב כוחי גדול, ואני רק הנחות שבשומרים; אך בין אולם לאולם עומדים שומרי-סף, וכל אחד כוחו גדול משל קודמו. את מראהו של השלישי אפילו אני אינני יכול לשאת”. קשיים כאלה לא צפה האיש מן הכפר. הלא הגישה אל החוק אמורה להיות חופשית לכל אדם ובכל עת, הוא מהרהר; אבל עכשיו, כשהוא מתבונן ביתר עיון בשומר-הסף הלבוש מעיל פרווה, באפו הגדול, המחודד, בזקנו הטטארי הארוך, הדליל, השחור, הוא מחליט בכל זאת שמוטב לו להמתין עד שיקבל רשות להיכנס. השומר נותן לו שרפרף ומרשה לו להתיישב בצד הפתח. שם יושב הוא ימים ושנים. הוא מנסה שוב ושוב לקבל רשות להיכנס ומייגע את השומר בהפצרותיו. השומר מרבה לערוך לו תחקירים קצרים, שואל אותו על מולדתו ועוד שאלות כאלה, הנשאלות באדישות, כדרך שנוהגים אדונים חשובים, אך בסופו של דבר הוא חוזר ואומר, שעדיין אין הוא יכול להרשות לו להיכנס. האיש, שהצטייד היטב למסעו, משתמש בכל חפציו, אפילו ביקרי-הערך שבהם, כדי לשחד את שומר-הסף. זה אמנם מקבל את המתנות, אך מקפיד להוסיף: “אני מקבל ממך את המתנה רק כדי שלא תחשוב שהחמצת משהו”. כל אותן שנים ארוכות מתבונן האיש בשומר-הסף בלי הרף כמעט. הוא שוכח את שאר שומרי-הסף, וזה הראשון נראה בעיניו המכשול היחיד לכניסתו אל החוק. הוא מקלל את המקרה הרע - בשנים הראשונות ללא חשש ובקול רם וכעבור זמן, כשהוא מזדקן, הוא רק רוטן לעצמו. הוא נעשה ילדותי, ומאחר שתוך כדי עיון רב-שנים בשומר-הסף נתוודע גם אל הפרעושים שבצווארון מעיל-הפרווה שלו, הוא מבקש גם מהם לעזור לו לשכנע את שומר-הסף שישנה את דעתו. לבסוף נחלש מאור-עיניו עד שאינו יודע אם אכן החשיך סביבו או שעניו מטעות אותו. לעומת זאת, עיניו מבחינות עתה, מבעד לאפלה, בזוהר הבוקע מתוך פתח החוק ואינו דועך.

עתה ספורים ימיו. לפני מותו מתלכדים במוחו כל הניסיונות שהתנסה בהם במשך כל השנים לשאלה אחת, שעדיין לא הציג לשומר-הסף. כיוון שאינו מסוגל עוד לזקוף את גוו המתאבן, הוא רומז לו שייגש אליו. השומר נאלץ להתכופף עמוק-עמוק בשל הבדל הגובה, שהשתנה בהרבה לרעת האיש. “ומה עוד אתה רוצה לדעת?” שאל השומר, “אינך יודע שובעה.” “הלא כל בני-האדם שואפים להגיע אל החוק”, אומר האיש, “איך זה קרה שבמשך כל השנים הרבות לא ביקש איש מלבדי להיכנס?” שומר-הסף רואה בבירור שקרב קצו של האיש, וכדי להבקיע אל שמיעתו הגוועת, הוא שואג באוזנו: “איש מלבדך לא יכול היה לקבל כאן רשות להיכנס, משום שהפתח הזה נועד רק לך. עכשיו אני הולך וסוגר אותו.

אחד היה אברהם | רבי נחמן מברסלב

שְׁאֲבָרָהֶם עֶבֶד ה' רַק עַל יְדֵי שְׁהִיָּה אֶחָד, שֶׁחֲשַׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא רַק יְחִידִי בְּעוֹלָם, וְלֹא הִסְתַּכַּל כְּלָל עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁסָּרִים מֵאַחֲרֵי ה' וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ, וְלֹא עַל אֲבִיו וְשָׂרָה הַמוֹנְעִים, רַק כְּאִלוֹ הוּא אֶחָד בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ: 'אֶחָד הָיָה אֲבָרָהֶם'. וְכֵן כָּל הַרוֹצֵה לְכַנֵּס בְּעִבּוֹדַת ה', אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַנֵּס כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁיִחְשֵׁב שֶׁאֵין בְּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יְחִידִי בְּעוֹלָם, וְלֹא יִסְתַּכַּל עַל שׁוֹם אָדָם הַמוֹנְעוֹ, כְּגוֹן אֲבִיו וְאָמוֹ אוֹ חוֹתָנוּ וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְכִיּוֹצֵא, אוֹ הַמְּנִיעוֹת שֵׁישׁ מִשָּׂרָר בְּנֵי הָעוֹלָם, הַמְּלַעֲיָגִים וּמְסִיתִים וּמוֹנְעִים מֵעִבּוֹדַתוֹ יְתִבְרַךְ. וְצָרִיף שֶׁלֹּא יַחֲוֹשׁ וְיִסְתַּכַּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, רַק יְהִיֶּה בְּבַחֲבִינַת: 'אֶחָד הָיָה אֲבָרָהֶם' כְּאִלוֹ הוּא יְחִיד בְּעוֹלָם כְּנ"ל.

אל תשמע, בני, אל מוסר אב | רבי נחמן מברסלב

הַדָּרָה הֵלֶךְ בְּהָ הָאֵב,	אֶל תִּשְׁמַע, בְּנִי, אֶל מוֹסֵר אָב
כִּי לְמָה תִּחְטָא אֶל הַדּוֹר,	וּלְתוֹרַת אִם אֵל אֶזֶן תֵּט,
דוֹר עֲתִיד רְחוֹק מוֹצֵף-אוֹר?	כִּי מוֹסֵר אָב הוּא: "קוֹ לְקוֹ..."
בְּלִילָה קָה, בְּלִיל אָדָה,	וְתוֹרַת אִם: "לֹאֵט, לֹאֵט..."
בִּישׁוֹן הָאֵם, בִּישׁוֹן הָאֵב,	וְסוֹפֵת-אָבִיב דּוֹבְרָה כֵּן:
הַתִּשְׁמַע, אֵיף הָרוּחַ שֶׁר	"הַקְּשִׁיבָה, אִישׁ, לְשִׁיר הַבֵּן!
אֶת שִׁיר הַבֵּן, שִׁיר גִּיל וְקָרֵב?	לְשִׁיר הַבֵּן וּלְשִׁיר הַנֵּיו,
בְּלִילָה קָה, בְּלִיל אָדָה,	הַבָּא מִבְּעַד עֲרָפֶל עֵב..."
הַקְּשִׁיבָה אֵיף הָאֵבִיב שֶׁר...	וְדָרְס לָךְ שְׁבִיל, וְסוֹרָה מִן

ידעתי כי אמצא לי רעים נאמנים | יוסף טרומפלדור

למדתי, שקשה לאדם להלחם ולהאבק כל עוד יקיפהו מכל צד יון-ביצה מבאישה, כל עוד יספוג בכל תאי גופו את הרעל הממלא את כל סביבתו כולה. לא רציתי לשמוע מחר בלעוג לי אויבי מאתמול: "אתנו אתה! כבר שכחת את פטפוטי הפתאים הרעבים!"... החלטתי ליצור בתוך הביצה הגדולה כברת אדמה מוצקה, בתוך המדבר - נוה-דשא. קשה ליצור, אבל ידעתי, כי אמצא לי רעים נאמנים, ועמל וסבל לא יפחידוני.

חסר גלגל? אני גלגל | אסף זיבולסקי (על יוסף טרומפלדור)

אף פעם לא אשכח את תשובתו. לא אשכח אפילו באיזה מעמד ניתנה. לי נתן את תשובתו בחדר מואר אור קלוש, אי-שם בפינה נידחת בצ'לסי, ואולם העם היהודי קיבל את תשובתו בהרי ארץ-ישראל ועמקיה, וגם העם לא ישכח אותה לעולם. הגשמת תכניתו הראשונה נמנעה בגלל התפוררותה של רוסיה; את התכנית השניה הגשים. את דבריו לא רשמתי - אין צורך: הם נשתמרו יפה בזכרוני גם בלא זה. באותו חדר קטן, בקיץ 1916, גולל לפני את הרעיון הפשוט והנשגב של ה"חלוציות".

- חלוץ פירושו "צועד בראש", - אמרתי. - באיזה מובן? פועלים?

- לא, זהו מושג הרבה יותר רחב. כמובן, דרושים גם פועלים, ואולם לא זהו המובן של המלה "חלוץ". לנו יהיו דרושים אנשים מוכנים "לכל", לכל מה שתדרוש ארץ-ישראל. ל"פועל" יש האינטרסים הפועליים שלו, לחיילים ה-esprit de corps שלהם; לרופא, למהנדס ולכל השאר יש הרגלים משלהם, אם אפשר לומר כך. אולם אנחנו צריכים להקים דור, שלא יהיו לו לא אינטרסים ולא הרגלים. מטיל-ברזל סתם. גמיש - אבל ברזל. מתכת, שאפשר לחשל ממנה כל מה שיש צורך בו בשביל המכונה הלאומית. חסר גלגל? - אני גלגל. חסרים מסמר, בורג, גלגל-תנופה? קחו אותי. צריך לחפור אדמה? אני חופר, צריך לירות, להיות חייל? אני חייל. משטרה? רופא? עורכי-דין? מורים? שואבי-מים? בבקשה, אני עושה את הכל. אין לי פרצוף, אין פסיכולוגיה, אין רגשות, אין לי אפילו שם: אני -

- האידיאה הטהורה של שירות, מוכן לכל, אני קשור בשום דבר; אני יודע רק ציווי אחד: לבנות. - אין בני אדם כאלה, - אמרתי.

- יהיו.

שוב טעיתי, והוא צדק. הראשון מבני-אדם אלה ישב לפני. הוא בעצמו היה כזה: עורך-דין, חייל, פועל במשק חקלאי. אפילו לתל-חי בא לחפש עבודת-אדמה, מצא שם את מותו מכדור של רובה, אמר "אין דבר" ומת כבן-אלמות.

חיי שעה שיש בהם חיי עולם | אהרון צבי שריגון

בכל אופן, הלא צריך העובד לברר לעצמו, מה הוא רוצה. לעבוד - והדר לחיות? או: אעבוד אני - ואחרים (הכלל או הדורות הבאים) יחיו? מסופקני אם רעיונות מעין אלה מביאים טובה לעולם. רעיונות מעין אלה מסיחים את דעתו של אדם מחיי שעה, שיש בהם חיי עולם במידה שיש בהם חיים, כלומר התחדשות החיים. העובד, המבקש חיים חדשים לעצמו, הלא הוא מבקש אותם לא בשמים ולא באויר, כי אם באותם החיים שהוא בא לחדש, באותה העבודה ובאותם התנאים שהוא עובד וחי בהם, באותם האמצעים לחיות שהוא מבקש, באותה ההתאמצות, שהוא מתאמץ להסיר את המכשולים מעל דרכו, באותן הדרכים החדשות, שהוא מנסה להתכונן בהן. אולם הבא לשם "חיי עולם" - למה לו כל זה? הרי אני מבקש חיי עולם - והרי אני השה לעולה! או הריני כפרתו של עם ישראל! כלומר אני מקריב את חיי השעה שלי, כלומר אינני חי. גבורה רואים בזה. אולם באמת יש בזה פסיביות ידועה, כוח התמדה של החלטה, אחת. הגבורה היא אקטיבית. וחיים חדשים דורשים אקטיביות בלתי פוסקת... פסיביות כזו לא תביא לעולם לידי תחיה. להפך - היא מביאה לידי ריפיון ידיים ולבסוף לידי ירידה רוחנית. את הדבר הזו אנחנו רואים פה בפועל. ואין כל פלא. הירידה היא כמעט הכרחית. הקרבן או המתנדב הלא מוכרח - לפי השקפתו - לותר על הרבה ערכים שבחיים, אשר במובן ידוע אפשר לומר עליהם, כי הם כל האדם.

קרבנות? | יואל גולובטיין

להשכים בבוקר לא להוראה, לא להנהלת חשבונות - מסגרת פעולה מסורתית לגבי עלם יהודי - כי אם לשדות, לגן, למגע המטהר, המחדש, המרומם באמא-אדמה, לזרוע ולטעת, להיות שותף להקדוש ברוך-הוא במעשה בראשית, לשבת שבת אחים עם מספר נערים ונערות המחוננים כמוך את המולדת הזקנה, ולהאמין ולחלום וליחל - הלזה יקרא חיי חולין? ומחולות על הגורן בלילות-ירח, ודהירה על סוס ערבי לווהט, וטיולים באביב בהרי הגליל - האלה הם חיים ללא שמחה? והזיקה הנפלאה בחידושה אל בעלי החיים, הרגשת קרבת-דם אליהם, הרגשת משפחה קוסמית?

לא השגתי על הנחתו העיקרית של מ"ב אכן רוח גבורה היתה זו, רוח של העליה השניה, אלא בשעה שהוא רואה את גבורתם בויתור על שפע הטוב בגולה ובהכנעה מרצון למרי החיים במולדת השוממה, רואה אני אותה בהעזה להיות מאושרים, ובנכונות לשלם במחיר חייהם בעד האושר הזה במולדת השבה לתחיה.

ח.נ ביאליק | חזון החיים

וזהו אולי היסוד, מדוע קשה עלינו כל כך להיעקר משם (מהגולה). מפני היראה להישאר בלי בעלים ובלי אחראים לעבודתנו. תנועת החלוץ היא הראשונה שלא פחדה מאחריות זו ולא יראה להטיל על כתפיה הצעירות והחלשות את משא האחריות העצמית למפעל ולתוצאותיו.

לתנועת החלוץ | חזון החיים

תנועת החליצות אינה יכולה לנתר, לדחות, למעט הדמות של נושאה בשל מולדת שונה, חוגים זרים או חינוך שונה. גם הפועל העובד בארץ לא ממקבת בור אחד חוצב. עם צמיחת עתידנו ודאי ירבו בני החוגים והמכורות השונים, אשר יפנו את לבם ורצונם לנקודה אחת, לנקודת הרצון והמפעל - לעבודה בארץ. וברוכים יהיו כולם. אחדות העבודה, תנאי החיים הצפויים והשאיפות העתידות לצמוח בתוך העבודה - אחדות רבה ועמוקה זו של העתיד המשותף צריכה לאחד, לשתף, לחנך ואפילו למזג את יסודות החליצות השונים בעברם וחינוכם לחברה אחת עובדת ויוצרת. קרבת הלבבות, איחוד הכוחות, אמון נפשי וכבוד חברים - אויר-חיים זה צריך להיברא בארץ, למען הציל את נפש הבא מדחי, מקשי הסביבה, מזרותה והתנכרותה, מיאוש, למען צרף את כוחותיו וכוחות חבריו ליש יוצר. את הרכוש הזה צריכה תנועת "החלוץ" להנחיל לחבריה בימי התרועעם, בימי התכוננם לעליה. [...]

החליצות אינה רעיון ותורה סתם, אלא מפעל חיים, חזיון אישי בעצם. אמונתנו - כי חזיון זה הוא שליחה הנאמן של ההיסטוריה, שליחה של ההשגחה הלאומית. תקוותנו - כי היה יהיה לאבי-אבות העתיד. הכרתנו - כי קיומו בלתי-אפשרי מבלי מציאות חושים עמוקים בלבבות נושאיו לחיי הכלל. ועם כל זה אינו חדל להיות בכל עצמותו ועצמתו חזיון אישי. ובזה גם ערכה, תכנה ועצמותה של כל תנועת העליה. מעין הברכה המקווה. ומפני זה רב כל כך הערך של האיש, של היחיד, של כל חבר בתנועה זו, שאינה יודעת - גם בנקודת-מוצאה וגם בנקודת-תכליתה - כיבוש אחר ושלטון אחר מאשר כיבוש עצמי ושלטון עצמי, כיבוש האדם את עולמו ושלטונו בעולמו הוא.

ובזה אולי שונה תנועה זו, השואפת לברוא את העתיד הלאומי על ידי יצירת החיים האישיים, שינוי עיקרי משאר התנועות הציבוריות בנות זמננו. מפני זה אין בתנועה זו, על צד האמת, מנהיגים ומנוהלים, כי אם יש אנשים עובדים וחיים, אשר עבודתם וחייהם צריכים להצטרף לסיכום ממש. אולי זאת היא התנועה המעשית היחידה בזמננו, אשר במרכזה לא ההנהגה, לא הפרוגרמה, אלא חיי האדם ועבודתו. החבר עצמו הוא המטרה. חיו, נסיונותיו, כשלונותיו ונצחונותיו, חולשתו וגבורתו - הם הם עצם התנועה.

